

A large, stylized orange graphic that resembles a thick, rounded letter 'B' or a similar shape. It is positioned in the upper half of the page, with a white rectangular area cut out from its center. The graphic has a soft, rounded appearance and is set against a white background.

**Stichting Overijsselacademie
te Zwolle
Rapport inzake de jaarstukken 2022**

Brouwers Accountants BV KvK 89031954, BTW NL864857299B01.

Brouwers Adviseurs BV KvK 05083622. BTW NL817402482B01, beiden statutair gevestigd te Zwolle.

Voor contact met hoofdkantoor in Zwolle: Burgemeester van Roijensingel 18, 8011 CT Zwolle, telefoon 038-8515200 | info@brouwers.nl.

Op onze dienstverlening zijn onze algemene voorwaarden van toepassing welke te vinden zijn op www.brouwers.nl/algemene-voorwaarden

INHOUDSOPGAVE

Pagina

ACCOUNTANTSRAPPORT

Opdracht	2
Samenstellingsverklaring van de accountant	2
Algemeen	3

BESTUURSVERSLAG OVER 2022

4

JAARREKENING

Balans per 31 december 2022	11
Staat van baten en lasten over 2022	12
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	13
Toelichting op de balans per 31 december 2022	16
Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022	19

BIJLAGEN

Bijlage 1 Activiteitenverslag 2022	
------------------------------------	--

ACCOUNTANTSRAPPORT

Aan het bestuur van
Stichting Overijsselacademie
Eikenstraat 20
8021 WX Zwolle

Kenmerk

138690/AMV/WvD/CU

Datum

26 mei 2023

Geacht bestuur

Hierbij brengen wij verslag uit over boekjaar 2022 met betrekking tot uw stichting.

1 OPDRACHT

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2022 van uw stichting, waarin begrepen de balans met tellingen van € 335.448 en de staat van baten en lasten sluitende met een resultaat van € -128.906, samengesteld.

2 SAMENSTELLINGSVERKLARING VAN DE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur

De jaarrekening van Stichting Overijsselacademie te Zwolle is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2022 en de staat van baten lasten over 2022 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, "Samenstellingsopdrachten". Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van Stichting Overijsselacademie. Wij hebben geen controle- of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd die ons in staat stellen om een oordeel te geven of een conclusie te trekken met betrekking tot de getrouwheid van de jaarrekening.

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen dan ook ervan uitgaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.

3 ALGEMEEN

3.1 Organisatiegegevens

De activiteiten van Stichting Overijsselacademie bestaan voornamelijk uit het onderzoeken, vastleggen en uிடragen van het immaterieel erfgoed van de streek.

3.2 Bestuur

Per balansdatum wordt het bestuur gevormd door:

- Mevrouw K.A.H. Westerdijk, voorzitter
- De heer G.J.Bolks, penningmeester
- Mevrouw R. Veldman, secretaris
- De heer G.J.Dannenberg, algemeen bestuurslid (uit functie 27-03-2023)
- Mevrouw D.J.J. Kroese-Kwakkel, algemeen bestuurslid (uit functie 27-03-2023)

3.3 Oprichting stichting

Bij notariële akte d.d. 11 augustus 1977 is de stichting Stichting Overijsselacademie opgericht. De activiteiten worden met ingang van voornoemde datum gedreven voor rekening en risico van de stichting. De statuten zijn voor het laatst gewijzigd op 13 mei 2019.

Tot het verstrekken van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,
BROUWERS ACCOUNTANTS B.V.

A.M. Verhoef AA

BESTUURSVERSLAG OVER 2022

1. Algemeen

Stichting Overijsselacademie is het provinciale kenniscentrum voor regionale geschiedenis, taal en cultuur in Overijssel. De stichting is bij notariële akte d.d. 11 augustus 1977 opgericht. De statuten zijn voor het laatst gewijzigd op 13 mei 2019.

2. Doelstellingen en beleid

Onze missie

De regionale geschiedenis, taal en cultuur van Overijssel dragen bij aan de ontwikkeling van de plek waar we wonen, werken of vandaan komen. Het maakt de verhalen van gisteren van onschatbare waarde voor vandaag en morgen. Zij vormen onze erfenis en daarmee ook onze toekomst. De Overijsselacademie vindt het belangrijk om de regionale identiteit te versterken en te investeren in het overdragen en verrijken van de regionale geschiedenis en de Nedersaksische taal en cultuur. Dit is het fundament waarmee we als samenleving een duurzame betekenis geven.

Onze visie

Juist in een tijd van onzekerheden, denk aan de huidige energietransitie, woonopgaven, oorlogsdreiging en klimaatcrisis, groeit de behoefte om terug te kunnen vallen op vertrouwde fundamenten die voortkomen uit de regionale geschiedenis, taal en cultuur. Deze bieden zekerheid, houvast en geven richting aan de toekomst: zonder verleden is er geen heden. De Overijsselacademie heeft een regiefunctie vanuit welke we ons bezighouden met onderzoek, advies, creatie en communicatie. We voelen ons verantwoordelijk om onze kennis op verschillende manieren met het publiek te delen.

Onze doelgroepen

Afhankelijk van het thema richten we ons op de volgende doelgroepen om het rijke verhaal van Overijssel over te brengen:

- Bewoners van de provincie Overijssel
- Erfgoedvrijwilligers
- Liefhebbers van taal, cultuur en geschiedenis
- Geïnteresseerden in de Nedersaksische taal en cultuur
- Onderwijsinstellingen, leerlingen en studenten
- Ondernemers
- Onze ambassadeurs en relevante stakeholders

3. Bestuur en bezetting

Het bestuur bestaat in 2022 uit de volgende personen:

- Mevrouw K.A.H. Westerdijk, voorzitter
- De heer G.J.Bolks, penningmeester
- Mevrouw R. Veldman, secretaris
- De heer G.J.Dannenbergh, algemeen bestuurslid
- Mevrouw D.J.J. Kroese-Kwakkel, algemeen bestuurslid

De heer Dannenbergh en mevrouw Kroese zijn op 27 maart 2023 gestopt met hun bestuurstaken. De vacature(s) zijn uitgezet.

Bij Stichting Overijsselacademie zijn op 31 december 2022 vijf projectleiders werkzaam en een junior communicatiemedewerker. De totale inzet is gelijk aan 3,77 fte.

Via externe inhuur worden in 2022 de rollen van kwartiermaker(s), directie, intern controller en communicatiemedewerker ingevuld. Het bestuur heeft besloten deze functies flexibel in te vullen na realisatie van de personele ontvlechting van Collectie Overijssel en in afwachting van het rapport kwartiermakers dit jaar uit zullen brengen ter vormgeving van een toekomstbestendige organisatie (zie ook paragraaf 6).

Naast vaste medewerkers en externe inhuur zijn er veel vrijwilligers betrokken bij de uitvoering van de activiteiten.

4. Jaarbeeld en activiteiten

De Overijsselacademie is een projectgestuurde organisatie die vanuit het vierjarig Provinciaal Programma 2021-2024 in een samenwerkingsverband met Collectie Overijssel met diverse projecten en activiteiten invulling geeft aan de volgende vier programmalijnen:

- Regionale geschiedenis van Overijssel
- Nedersaksische taal en cultuur
- Erfgoedplatform Overijssel
- Erfgoed en toerisme

Daarnaast ontvangen we een jaarlijkse structurele projectsubsidie van vijf gemeenten in de provincie Overijssel, te weten gemeente Deventer, Olst-Wijhe, Kampen, Staphorst en Zwolle. Ook zorgen we voor aanvullende middelen van fondsen en andere subsidies.

Een inzicht in de projecten en resultaten van 2022

- Regionale geschiedenis

2022 vormde het tweede jaar van de uitvoering van het Provinciaal Programma 2021-2024. In dit jaar zijn de historici van stichting Overijsselacademie verder aan de slag gegaan met het onderzoek naar de Overijsselse sporen van het slavernijverleden. Daarnaast zijn er diverse producten ontwikkeld om het gerealiseerde onderzoek en het verhaal van het Rampjaar 1672, een bijzondere historische gebeurtenis vanuit Overijssels perspectief, met het publiek te delen. Een voorbeeld hiervan is de succesvolle zedelijke podcastserie waarin de historici Martin van der Linde en Luc Panhuysen op onderzoek uitgaan om het verhaal te vertellen van het Rampjaar en de rol van Bommen Berend, alias Bernhard von Galen. De podcast heeft geresulteerd in 6.100 unieke luisteraars en ruim 32.000 downloads. Ook kreeg het verhaal een plek in de landelijke NTR-serie Rampjaar 1672.

Daarnaast is er een mobiele escaperoom ontwikkeld, waarbij je in de huid kruipt van de Overijsselse bevolking die in 1672 de inval en bezetting van dichtbij meemaakte. De escaperoom heeft met behulp van de inzet van vele vrijwilligers een toer gemaakt langs diverse festivals en evenementen in Overijssel met een groot publieksbereik.

- Nedersaksische taal en cultuur

De adviseurs streektaal en streekcultuur hebben de focus gelegd op educatie over en kennisoverdracht van de Nedersaksische taal en cultuur. Met een lesbrief voor basisscholieren, gastlessen op mbo-opleidingen en de ontwikkeling van een massive online open course wordt het Nedersaksisch voor iedereen toegankelijk gemaakt. Daarnaast is in 2021 de podcast 'De Nedersaksen' gemaakt. Het doel van de podcast is om mensen te stimuleren om bewust te worden van de uniekheid van de Nedersaksische cultuur en meer cultuur te bedrijven in de eigen streektaal. De podcast is ontwikkeld door Albert Bartelds en streektaalzanger Hendrik Jan Bökkers in samenwerking met Hedon Productiehuis. De eerste serie is in 2021 gestart. En met succes, want in 2022 zijn de 2e en 3e serie van ieder acht afleveringen opgenomen met diverse cultuurdragers uit het Nedersaksisch taalgebied. Hierdoor is het aantal unieke luisteraars uitgegroeid tot boven de 20.000. In het najaar van 2022 is besloten dat 'De Nedersaksen' in het kader van het Hanzejaar 2023 een theatertour gaan doen langs enkele Hanzesteden, waarvoor de nodige voorbereidingen zijn getroffen.

- Erfgoedplatform

In oktober 2021 hebben we samen met onze erfgoedpartners het Erfgoedplatform Overijssel opgericht.

De partners van het Erfgoedplatform Overijssel zijn:

- Collectie Overijssel
- Landschap Overijssel
- Museumfabriek Twente
- Het Oversticht
- Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed
- Overijsselacademie

In 2022 is hiervoor de verdere basis gelegd en de komende jaren gaan we dit verder vorm en inhoud geven met onze diverse erfgoedpartners in Overijssel en de provinciale erfgoedpartners in Nederland.

- Erfgoed en toerisme

Met het project Twentse fietsverhalen maken we fietsers bewust van het verleden van 607 verschillende plekken in deze regio. De Overijsselacademie werkt hierin samen met Routenetwerken Twente, de stichting Stad en Regio en de lokale historische verenigingen. De verhalen zijn bestemd voor de 607 panelen bij de fietsknooppunten. Ze zijn vertaald in het Twents (door Herman Finkers), Duits en Engels. Dit project loopt nog door in 2023.

In de bijlage is het activiteitenverslag 2022 opgenomen met daarin een voorwoord van de voorzitter en een gedetailleerde toelichting op het programma met de resultaten van de projecten in het jaar 2022 van de Stichting Overijsselacademie.

Ontvlechting Stichting Overijsselacademie met Collectie Overijssel in 2022

Op verzoek van de Collectie Overijssel is in 2022 het proces in gang gezet om de Overijsselacademie organisatorisch los te koppelen van Collectie Overijssel. Een proces wat o.a. gevolgen heeft voor:

- De governance
- De financiële verantwoording
- De administratieve structuur
- De HR-structuur
- De ICT-structuur
- De huisvesting

Het bestuur van de Overijsselacademie heeft de wens uitgesproken dat de Overijsselacademie zich in de nabije toekomst zelfstandig verder ontwikkelt tot een sterke erfgoedorganisatie in de provincie. Hiervoor heeft het bestuur van de Overijsselacademie voor de periode van juli 2022 tot en met juni 2023 een kwartiermaker aangesteld met de opdracht:

- Vormgeven en uitvoeren van het transitieproces om te komen tot een sterke erfgoedorganisatie in de provincie
- Voeren van verkennende en verdiepende gesprekken met relevante stakeholders
- Ontwikkelen van een toekomstscenario en een business case voor een toekomstbestendige organisatie.
- Ontvlechting Collectie Overijssel - Overijsselacademie
- Leidinggeven aan een compact, enthousiast en kundig team, en het samen met dit team vormgeven van het inhoudelijke werkprogramma.

In 2022 zijn hierin de volgende stappen gezet:

- Zorgen voor een sterk team om samen te werken en te bouwen aan de toekomst.
- Betrekken sleutelfiguren uit de Overijsselse samenleving op het gebied van cultuur, natuur, onderwijs en bedrijfsleven als ambassadeurs van de stichting.
- Formuleren van de missie en visie om draagvlak te zoeken bij (toekomstige) provinciale politieke partijen en andere relevante stakeholders.
- Start proces ontvlechting Collectie Overijssel-Overijsselacademie op het gebied van administratie, HRM en ICT.
- In kaart brengen mogelijkheden voor zelfstandige huisvesting.

5. Financiële resultaten en positie

Het jaar 2022 is afgesloten met een negatief resultaat ter grootte van € 128.906 (2021 positief € 26.334). Dit negatieve resultaat is in mindering gebracht op de continuïteitsreserve. Het bestuur beoogt de continuïteitsreserve op te bouwen als buffer voor vaste kosten van personeel en organisatie van ongeveer een jaar.

De volgende aspecten hebben invloed gehad op het resultaat:

- Hogere materiele kosten dan begroot
In de uitvoering van het programma zijn producten en werkzaamheden bij derden weggezet zonder voldoende dekking dan wel aanvullende financiering. In de begroting 2022 is een last van € 30.000 opgenomen met de verwachting aanvullende financiering via externe fondsen / projectsubsidies te vinden, welke niet gevonden is.
- Lagere baten overige projecten dan 2021
In 2022 is aan aanvullende financieringen / fondsen een bedrag ad € 143.917 gerealiseerd. In 2021 lag dit met € 174.230 hoger. In 2023 wordt aan de werving van aanvullende financieringen hoge prioriteit gegeven.
- Hogere organisatiekosten
De ontvlechting van de organisaties Collectie Overijssel en de Overijsselacademie waaronder inhuur externe kwartiermaker(s) en overige adviseurs hebben geresulteerd in extra ontvlechtingskosten. In 2023 gaat het bestuur met Collectie Overijssel het gesprek aan voor een reeele en eerlijke verdeling van deze ontvlechtingskosten. Collectie Overijssel is hiertoe bereid.
- Tussentijdse verantwoording inclusief accountantscontrole van het Provinciaal Programma 2021-2024 voor de jaren 2021-2022
De Provincie heeft naar aanleiding van COVID-19 gevraagd om een tussentijdse afrekening FVPP2122. Op 28 maart 2023 is door Spiegel Accountants een goedkeurende verklaring bij deze verantwoording verstrekt.

In de jaarrekening worden de baten en lasten verder gespecificeerd en toegelicht.

6. Verwachtingen

In 2023 gaan we verder aan de slag voor een toekomstbestendige Overijsselacademie.

De begroting per jaar bedraagt €551.000 waarbij financiering plaats vindt voor €380.000 vanuit de opdrachtgunning Collectie Overijssel, €50.000 vanuit Gemeenten en €121.000 vanuit overige fondsen. Hiervan gaat een bedrag ad €104.000 naar reguliere organisatiekosten en €400.000 naar personele kosten. Het overige is beschikbaar voor materiële kosten.

Collectie Overijssel heeft het project 'Erfgoed Verbindt 2023-2024!' in uitvoering gegeven aan Stichting Overijsselacademie. Begroot op €760.000 voor twee jaar (€380.000 per jaar). De Provincie Overijssel heeft Collectie Overijssel op 29 maart 2023 een positieve beschikking verstrekt met kenmerk D2023-03-08726 subsidienummer S2022-0000426. Daarmee is de uitvoering van activiteiten tot en met 2024 geborgd. Uiterlijk 1 april 2025 moet het eindverslag bij de Provincie Overijssel zijn ingediend. Ook het bedrag van €50.000 vanuit Gemeenten is geborgd voor 2023.

De financiële continuïteit van de Stichting is afhankelijk van bijdragen van derden en overige subsidies/fondsen. Deze afhankelijkheid maakt dat de kwaliteit en bewaking van de begroting, en ook de verantwoording daarover essentieel zijn voor het waarborgen van de financiële ruimte.

Voor 2023 en 2024 liggen een aantal kansen om financiële middelen te werven voor de volgende projecten, zoals:

- Versterking Nedersaksische taal en cultuur;
- Een onderzoek naar Noaberschap.

Daarnaast blijven we werken aan het vergroten van de naamsbekendheid en zichtbaarheid binnen het relevante stakeholderveld in Overijssel. Ook zetten we ons blijvend in om de provinciale en gemeentelijke politiek te overtuigen van de waarde en betekenis van de rol van de Overijsselacademie voor de samenleving, zodat we meegenomen worden in hun beleid en we subsidies ontvangen voor relevante projecten en programma's. Ook wordt er actief gezocht naar opdrachten en inkomsten buiten de publieke overheid, bijvoorbeeld via het onderwijs en bedrijfsleven.

JAARREKENING

Balans per 31 december 2022

Staat van baten en lasten over 2022

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toelichting op de balans per 31 december 2022

Toelichting op de staat van baten en lasten over 2022

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2022
(voor resultaatbestemming)

	31 december 2022		31 december 2021	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vlottende activa				
Vorderingen	(1)			
Debiteuren	150		13.215	
Nog te ontvangen subsidies	165.630		574.630	
Overige vorderingen en overlopende activa	-		30.882	
		165.780		618.727
Liquide middelen	(2)			
		169.668		364.945
		<u>335.448</u>		<u>983.672</u>
		<u><u>335.448</u></u>		<u><u>983.672</u></u>

		31 december 2022		31 december 2021	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Reserves en fondsen		(3)			
Continuïteitsreserve		68.044		196.950	
Bestemmingsfonds		6.668		6.668	
			74.712		203.618
Kortlopende schulden		(4)			
Vooruitontvangen bijdragen		40.989		-	
Vooruitontvangen bedragen projecten		143.092		645.372	
Crediteuren		19.605		6.460	
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		11.615		16.653	
Overlopende passiva		45.435		111.569	
			260.736		780.054
			335.448		983.672
			335.448		983.672

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
Baten			
Subsidies en overige bijdragen projectexploitatie	(5) 544.295	475.000	587.357
Subsidies gemeenten	(6) 46.493	48.909	17.835
Overige baten	(7) 191	-	1.064
Som der baten	<u>590.979</u>	<u>523.909</u>	<u>606.256</u>
Lasten			
Personeelslasten	(8) 347.293	400.000	342.209
Materiële projectkosten	(9) 209.340	30.000	119.960
Organisatiekosten	(10) 163.252	95.000	117.753
	<u>719.885</u>	<u>525.000</u>	<u>579.922</u>
Saldo	<u><u>-128.906</u></u>	<u><u>-1.091</u></u>	<u><u>26.334</u></u>
Resultaatbestemming			
Continuïteitsreserve	<u><u>-128.906</u></u>	<u><u>-1.091</u></u>	<u><u>26.334</u></u>

3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMEEN

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Overijsselacademie bestaan voornamelijk uit:

- het bevorderen van de kennis van het immaterieel erfgoed in haar werkgebied zoals omschreven in het huishoudelijk reglement;
- het bestuderen (onderzoek), vastleggen (publicatie) en uitdragen (educatie) van kennis en fungeren als stimulerend en coördinerend centrum op dit terrein.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister

Stichting Overijsselacademie is feitelijk en statutair gevestigd op Eikenstraat 20 te Zwolle en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41022223.

Stichting Overijsselacademie is in het kader van de jaarverslaggeving te typeren als een kleine organisatie zonder winststreven (OZW). Bij de opstelling van de jaarrekening zijn de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor kleine organisaties zonder winststreven toegepast. Het betreft richtlijn RJK C1 van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde.

Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen. Vorderingen die zijn opgenomen onder de vlottende activa hebben een resterende looptijd van ten hoogste één jaar.

Nog te ontvangen subsidies bestaan uit de (totale) beschikkingen die door derden zijn toegekend voor projecten, verminderd met de ontvangen voorschotten en afrekeningen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves en fondsen

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve betreft het vrije deel van het eigen vermogen dat besteedbaar is binnen de doelstelling van de organisatie. Een eventuele bestemmingsreserve voor specifieke doeleinden kan worden gevormd ten laste van de continuïteitsreserve op grond van een bestuursbesluit daartoe.

Bestemmingsfondsen

Bestemmingsfondsen betreffen het deel van het eigen vermogen dat door derden is afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven dan gezien de doelstelling van de organisatie zou zijn toegestaan.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de bedragen waartegen de schuld moet worden afgelost.

Vooruitontvangen bedragen projecten bestaan uit de (totale) beschikkingen die door derden zijn toegekend voor projecten, verminderd met de gerealiseerde kosten die voor de projecten zijn gemaakt.

Subsidieverplichtingen en verplichtingen tot het doen van een gift in het kader van het bereiken van de doelstellingen van onze organisatie worden op de balans als schuld en in de Staat van baten en lasten als last verantwoord, ook als de verplichting is aangegaan voor meer dan een jaar. Indien subsidieverplichtingen vervallen dan worden deze in het boekjaar waarin zij vervallen in de Staat van baten en lasten zichtbaar in mindering gebracht op de verstrekte subsidies of giften.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat (saldo) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij de toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. Dit houdt in dat rekening wordt gehouden met de aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen, dan wel betaald.

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, worden afzonderlijk in de (toelichting op de) staat van baten en lasten verwerkt onder vermelding van de aard van de bestemming; indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden gereserveerd in de desbetreffende bestemmingsreserve(s) respectievelijk Bestemmingsfondsen(en). Een onttrekking aan bestemmingsreserve respectievelijk -fonds wordt als besteding (last) verwerkt in de staat van baten en lasten.

Binnen de baten van particulieren is het gehele bedrag opgehaald door donaties en giften.

Indien aan bestemmingsreserve(s) respectievelijk bestemmingsfondsen(en) wordt gedoteerd dan wel daaruit wordt geput wordt deze mutatie op de volgende wijze verwerkt: het saldo van de staat van baten en lasten wordt bepaald inclusief het overschot of tekort dat is ontstaan uit hoofde van de baten en lasten met een bijzondere bestemming. Onder de staat van baten en lasten wordt vervolgens een specificatie opgenomen van de verwerking van dit saldo in de onderscheiden posten van het eigen vermogen.

Subsidies en overige bijdragen projectexploitatie

Hieronder wordt verstaan zowel subsidies van gemeenten, provincies als van het rijk.

Gerealiseerde subsidiebatens door eigen productie worden berekend op basis van de aan het project besteedde uren vermenigvuldigd met het geldende uurtarief. In boekjaar 2022 is voor de realisatie een tarief gehanteerd van € 68,50 voor alle medewerkers. Dit tarief is gebaseerd op een integrale kostprijsberekening. In boekjaar 2021 zijn individuele tarieven gehanteerd door berekening van directe loonkosten per persoon vermenigvuldigd met een opslag van 40 procent voor overheadkosten.

Uitzondering op bovenstaande is het project Joods Erfgoed, waarvoor een tarief van € 75,- per uur is gehanteerd.

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen/waarvan de opbrengsten zijn gedeerd/waarvan het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Subsidies gemeenten

Dit betreft baten van gemeenten op basis van een lumpsum systematiek. Deze baten vallen in het subsidiejaar vrij in het resultaat.

Lasten algemeen

De personeelskosten en andere kosten worden toegerekend aan de bestedingen in het kader van de doelstelling, de kosten van werving van baten aan de beheerkosten.

Bestedingen doelstellingen

De bestedingen in het kader van de doelstellingen worden verantwoord in het jaar dat zij zijn toegezegd of, voor zover dit niet bij toezegging het geval is, in het jaar dat de omvang van de verplichting betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorwaardelijke verplichtingen worden verantwoord in het jaar waarin vast komt te staan dat aan de voorwaarden zal worden voldaan.

Personeelsbeloningen

Pensioenen

Stichting Overijsselacademie heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Belastingen

De Stichting Overijsselacademie is vrijgesteld van omzetbelasting en vennootschapsbelasting.

4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA

1. Vorderingen

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Debiteuren		
Debiteuren	150	13.215

Een voorziening voor vermoedelijke oninbaarheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Nog te ontvangen subsidies

Overige projecten	165.630	214.630
Provinciaal Programma 2021-2022	-	360.000
	<u>165.630</u>	<u>574.630</u>

Het saldo Overige projecten heeft betrekking op de projecten Fietsknooppunten Twente (€ 146.380), Riet in de regio (€ 10.000) en Slavernijverleden (€ 9.250).

Overige vorderingen en overlopende activa

Overige vorderingen en overlopende activa	<u>-</u>	<u>30.882</u>
---	----------	---------------

2. Liquide middelen

Rabobank	<u>169.668</u>	<u>364.945</u>
----------	----------------	----------------

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De per 31 december 2022 aanwezige liquide middelen staan de stichting ter vrije beschikking.

PASSIVA

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
3. Reserves en fondsen		
Continuïteitsreserve	68.044	196.950
Bestemmingsfonds	6.668	6.668
	<u>74.712</u>	<u>203.618</u>
	<u>2022</u>	<u>2021</u>
	€	€
Continuïteitsreserve		
Stand per 1 januari	196.950	170.616
Resultaatbestemming	-128.906	26.334
Stand per 31 december	<u>68.044</u>	<u>196.950</u>

De continuïteitsreserve bestaat uit de bestemming van de resultaten uit voorgaande jaren. Het stichtingskapitaal (€ 5,00) is eveneens in deze reserve verwerkt. Het bestuur beoogt de continuïteitsreserve op te bouwen als buffer voor vaste kosten van personeel en organisatie van ongeveer 1 jaar.

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Bestemmingsfonds		
Sybre van Tuinenfonds	<u>6.668</u>	<u>6.668</u>

In 1998 heeft het bestuur van de Stichting besloten het Overijsselacademie Onderzoekfonds en het Sybre van Tuinenfonds samen te voegen tot het Sybre van Tuinen Onderzoek fonds. Het Sybre van Tuinen Onderzoek fonds heeft als doel het stimuleren van onderzoek naar het streekeigene van het werkgebied van de Overijsselacademie en de relatie tussen het regionaal bepaald/gemotiveerd (wetenschappelijk) onderzoek en het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteit te versterken. Sinds 2018 wordt er niet (meer) aan het fonds gedoteerd. In 2020 is de scriptie prijs ten laste van het fonds gebracht.

4. Kortlopende schulden**Vooruitontvangen bijdragen**

Vooruitontvangen bijdrage doorontwikkeling Erfgoedfonds 2023	<u>40.989</u>	<u>-</u>
--	---------------	----------

Vooruitontvangen bedragen projecten

Nog te besteden "Riet in de Regio"	21.000	34.000
Nog te besteden "Slavernijverleden" - Mondriaanfonds	28.880	35.564
Nog te besteden "Slavernijverleden" - FCP	13.000	54.000
Nog te besteden "Beat Bommen Berend"	-	15.000
transporteren	<u>62.880</u>	<u>138.564</u>

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
Transport	62.880	138.564
Nog te besteden "Fiets NO en ZW Twente" - RVO	78.000	137.000
Nog te besteden "Joods (on)roerend goed"	2.212	-
Provinciaal Programma 2021-2022	-	369.808
	<u>143.092</u>	<u>645.372</u>
Crediteuren		
Crediteuren	<u>19.605</u>	<u>6.460</u>
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	<u>11.615</u>	<u>16.653</u>
Overlopende passiva		
Vakantiegeld	9.800	12.064
Vakantiedagen	8.700	8.374
Accountants- en samenstelkosten	13.445	8.000
Accountantscontrole Provinciaal Programma 2021-2022	13.265	-
Vooruitontvangen bedragen Joods (on)roerend goed	-	12.779
Collectie Overijssel Doorbelasting overhead	-	70.000
Diversen	225	352
	<u>45.435</u>	<u>111.569</u>

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

In 2022 is de stichting onderhandelingen gestart met Collectie Overijssel over de verdeling van de gemaakte ontvlechtingkosten. Deze onderhandelingen zullen naar verwachting in 2023 worden afgerond.

5 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

	Realisatie 2022	Realisatie 2021
	€	€
5. Subsidies en overige bijdragen projectexploitatie		
Provinciaal Programma 2021-2022	369.810	369.932
Provinciaal Programma 2017-2020	-	43.195
Fietsknooppunten Twente	59.809	9.175
Slavernijverleden	46.546	3.873
Joods erfgoed	30.567	4.721
Beat Bommen Berend	24.188	-
Riet in de regio	13.326	41.629
Erfgoedcoach	49	61.182
Wiesneus	-	16.000
Duurzame ambachten	-	6.650
Historisch onderzoek Anno	-	31.000
	<u>544.295</u>	<u>587.357</u>

Provinciaal Programma 2021-2022:

28 maart 2023 is door Spiegel accountants een goedkeurende controleverklaring afgegeven bij de Financiële Verantwoording Provinciaal Programma 2021-2022.

Provinciaal Programma 2017 - 2020:

In 2021 is het restant van het provinciaal programma 2017- 2020 volledig afgewikkeld.

6. Subsidies gemeenten

Gemeente Zwolle	28.430	-
Gemeente Deventer	9.875	9.662
Gemeente Kampen	5.481	5.466
Gemeente Olst-Wijhe	1.457	1.457
Gemeente Staphorst	1.250	1.250
	<u>46.493</u>	<u>17.835</u>

Zwolle heeft voor 2021 een subsidie gegeven bestemd voor het project Historisch onderzoek Anno groot €31.000. Zie daarvoor punt 5. Subsidies en overige bijdragen projectexploitatie.

7. Overige baten

Overige baten	<u>191</u>	<u>1.064</u>
---------------	------------	--------------

8. Personeelslasten

Lonen en salarissen	252.816	257.895
Sociale lasten	45.644	48.271
Pensioenlasten	13.379	8.727
Overige personeelslasten	35.454	27.316
	<u>347.293</u>	<u>342.209</u>

Overige personeelslasten

Reis- en verblijflasten	<u>8.579</u>	<u>3.137</u>
transporteren	8.579	3.137

	Realisatie 2022	Realisatie 2021
	€	€
Transport	8.579	3.137
Onkostenvergoedingen	1.677	2.432
Opleidingslasten	738	-
Verzekering	18.133	17.721
Overige personeelskosten	6.327	4.026
	<u>35.454</u>	<u>27.316</u>

Bezoldiging van (voormalige) bestuurders en commissarissen

De bestuurskosten bedragen € 3.675 en zijn verantwoord onder de organisatiekosten (2021: € 3.906)

Personeelsleden

Bij de Stichting waren in 2022 5.0 fte werkzaam (2021: 4.7 fte)

9. Materiële projectkosten

Materiële projectkosten	<u>209.340</u>	<u>119.960</u>
-------------------------	----------------	----------------

10. Organisatiekosten

Organisatiekosten	<u>163.252</u>	<u>117.753</u>
-------------------	----------------	----------------

Organisatiekosten

Administratielasten	5.445	6.912
Accountantskosten	9.361	-
Accountantscontrole Provinciaal Programma 2021-2022	13.265	-
Verzekeringen	1.624	-
Bestuurskosten	3.675	3.906
Automatisering - IT	6.466	2.519
Representatie en attentie vrijwilligers	1.085	342
Detachering en inhuur derden	80.762	32.942
Inhuur overhead Collectie Overijssel	35.000	70.000
Position paper	2.686	-
Bankkosten	1.027	517
Overige algemene lasten	2.856	615
	<u>163.252</u>	<u>117.753</u>

Ondertekening bestuur voor akkoord

Zwolle,

mevrouw K.A.H. Westerdijk - voorzitter

de heer G.J.Bolks - penningmeester

mevrouw R.Veldman - secretaris

BIJLAGEN

Bijlage 1: Activiteitenverslag 2022

Voorwoord

Als gedreven team van de Stichting Overijsselacademie geven wij aandacht aan verhalen en projecten die de eigenheid van Overijssel benadrukken. We werken dagelijks aan een goede positie van de regionale geschiedenis, taal en cultuur waardoor mensen meer kennis hebben over het verleden in eigen regio en zich verbonden voelen met de omgeving waarin ze leven. We beseffen ons dat we als organisatie van waarde zijn voor morgen. Dit is een prachtige opdracht en zeer waardevol om aan te mogen werken.

In 2021 zijn we gestart met het nieuwe, vierjarig Provinciaal Programma 2021-2024 met diverse projecten en activiteiten. Een deel van onze activiteiten konden helaas in 2021 vanwege corona niet fysiek plaatsvinden. Hiervoor hebben we een aantal prachtige digitale varianten op weten te vinden, waaronder de podcast 'De Nedersaksen'. Een mooi project ter versterking van de Nedersaksische taal en cultuur, wat ook in 2022 zijn vruchten heeft afgeworpen.

Gelukkig konden we elkaar in het voorjaar van 2022 weer fysiek ontmoeten en zijn we met elkaar voortvarend aan de slag gegaan om vervolg en inhoud te geven aan de projecten en activiteiten van het Provinciaal Programma 2021-2024. Mooie projecten ter versterking van de Nedersaksische taal en cultuur bij diverse doelgroepen. Maar ook interessante en boeiende projecten over de regionale geschiedenis, waaronder het Rampjaar 1672. Het onderzoek van het Rampjaar 1672 heeft o.a. geresulteerd in een prachtige landelijke bijdrage in de documentaire op NTR van Luc Panhuysen. Een documentaire waarin onze collega Martin van der Linde inzicht gaf in het Rampjaar vanuit het perspectief vanuit Oost-Nederland. En daar zijn we best wel trots op als organisatie.

Ondertussen bereiden we ons, met de kennis opgedaan door onderzoek, voor op de herdenking van het Slavernijverleden in 2023 en zijn er in 2022 mooie interessante fietstochten gerealiseerd met interessante informatie en verhalen over het verleden op iconische plekken in het Twentse Landschap.

In oktober 2021 hebben we samen met onze erfgoedpartners het Erfgoedplatform Overijssel opgericht. In 2022 is hiervoor de verdere basis gelegd en de komende jaren gaan we dit verder vorm en inhoud geven met onze diverse erfgoedpartners in Overijssel. Met dit platform verwachten we lokale en regionale erfgoed verenigingen te ondersteunen. Een mooie ontwikkeling. Ook werken we samen met andere provinciale erfgoedpartners in Nederland.

Daarnaast is in 2022 de ontvlechting met Collectie Overijssel in gang gezet en hebben we, samen met een gedreven kwartiermaker, de mogelijkheden verkend hoe de Overijsselacademie op een toekomstbestendige manier vormgegeven kan worden. Door het aanbrengen van focus, gaan we ervan uit dat we onze dienstverlening naar een nog hoger plan kunnen brengen.

Namens het bestuur dank ik het team voor de vele inspanningen die er het afgelopen jaar zijn verricht. Samen zien we uit naar 2023 en ontmoeten u graag weer!

Annet Westerdijk, voorzitter Overijsselacademie

Inleiding

2022 vormde het tweede jaar van de uitvoering van het Provinciaal Programma 2021-2024. Zo zijn de historici verder aan de gang gegaan met het onderzoek naar de Overijsselse sporen van het slavernijverleden en hebben we naar aanleiding van het onderzoek naar het verhaal van het Rampjaar 1672 en Bommen Berend in 2021 diverse producten ontwikkeld om het publiek mee te nemen in deze bijzondere historische gebeurtenis. Zo is de podcast Bommen Berend ontwikkeld. Een zesdelige podcast-serie waar de historici Martin van der Linde en Luc Panhuysen op onderzoek uitgaan het vertellen van het verhaal van het Rampjaar vanuit het perspectief Oost-Nederland. Ook kreeg het verhaal vanuit het perspectief Overijssel een plek in de landelijke NTR serie Rampjaar 1672.

Daarnaast is er een mobiele Escaperoom ontwikkeld, waarbij je in de huid kruipt van de Overijsselse bevolking die in 1672 de inval en bezetting van dichtbij meemaakte. De Escaperoom heeft met behulp van de inzet van vele vrijwilligers een toer gemaakt langs diverse festiviteiten en evenementen in Overijssel met een groot publieksbereik.

Onze collega's die gespecialiseerd zijn in de Nedersaksische taal en cultuur hebben de focus gelegd op educatie en kennisoverdracht. Met een lesbrief voor basisscholieren, gastlessen op mbo-opleidingen en de ontwikkeling van een Massive Online Open Course zijn we druk bezig om het Nedersaksisch voor iedereen toegankelijk te maken. Dit is nog maar slechts een greep uit de projecten van de Overijsselacademie. In dit hoofdstuk lees je over alle projecten van onze stichting.

1.1 Jaarverslag activiteiten streektaal

1.1.1 Streektaalevenementen op festivals

De Overijsselacademie heeft in 2022 evenementen op het gebied van streektaal, cultuur en erfgoed organisatorisch ondersteund: Zunnewende, Twents Songfestival en, in mindere mate Kamerbreed Genemuiden met als doel versterking en zichtbaarheid van de Nedersaksische taal en cultuur bij jong en oud in Overijssel.

Zunnewende is een streektaalfestival met diverse artiesten uit het Nedersaksische taalgebied, kinderactiviteiten, archeologie en nog veel meer. Al sinds 2005 zijn we nauw betrokken bij dit festival op landgoed Schuilenburg te Hellendoorn. De editie 2022 heeft plaatsgevonden op vrijdag 24 juni. Dit was voor het eerst, na de coronacrisis een normale editie. Feest!

Dat gold ook voor Het Twents Songfestival te Ootmarsum, een talentenjacht op het gebied van streektaalliedjes en artiesten met als doelstelling dat er nieuwe muziek in de streektaal wordt geschreven en gespeeld door nieuw talent. We zijn sinds 2019 betrokken bij deze talentenjacht. Op zondag 26 juni vond de editie 2022 plaats... met publiek! Veel publiek! Succesvolle dag met een jonge winnares!

Kamerbreed Genemuiden is een nieuw evenement te Genemuiden. Het is ontstaan uit twee festivals die de afgelopen jaren om en om werden georganiseerd: Streektaalfestival Eikoerei en Genemusiment. Nu is dat samengebracht tot Kamerbreed Genemuiden. Tijdens dit festival staat naast de streektaal, ook het erfgoed centraal. In 2020 zou de eerste versie van deze nieuwe vorm plaatsvinden, maar deze is vanwege het coronavirus niet doorgegaan. Ook de editie van 2021

hebben we vanwege de pandemie moeten afgelasten. In 2022 kon dan eindelijk op 17 september het evenement doorgang vinden.

1.1.2 Streektaal in de zorg/op het mbo

Al enige jaren verzorgt de Overijsselacademie gastlessen binnen de zorgopleidingen op het Deltion college (mbo) te Zwolle en sinds 2020 ook op de Saxion Hogeschool te Enschede. De reacties waren onverdeeld positief. De kwetsbaarheid van dit project zit echter in de vrijblijvendheid en de afhankelijkheid van de gastlessen door de streektaalfunctionaris van de Overijsselacademie. In november 2019 zijn we daarom begonnen met het voeren van gesprekken met diverse docenten binnen de Deltion-organisatie, om ons verhaal te 'pitchen' op de werkvloer. Ook voor de regiegroep Nederlands (50 docenten) van Deltion mochten we ons verhaal over de streektaal komen vertellen om te pleiten voor lessen over het Nedersaksisch op hun onderwijsinstelling. Ook daar werd met veel enthousiasme gereageerd.

Dit heeft inmiddels geresulteerd in diverse gastlessen buiten de zorgopleidingen om. Studenten van de bakkerijopleiding, artiestenopleiding, apothekersassistenten, social work en schoonheidsspecialisten hebben een gastles streektaal gehad. Daarnaast bieden we nu ook gastlessen aan binnen het vak Burgerschap. Dit bleek een waardevolle toevoeging voor studenten. Aandacht voor de Nedersaksische taal, cultuur en tradities is een goed middel om diversiteit en meertaligheid bespreekbaar te maken binnen de mbo- opleidingen. Er is zelfs een gastles gegeven binnen de NT2 opleiding (Nederlands als 2e taal) van het Deltion. Ook daar bleek het te werken.

In 2021 vielen vanwege de coronapandemie veel gastlessen uit. Hierdoor ontstond er tijd die we hebben gebruikt om voorbereidingen te treffen voor de nieuwe beleidsperiode. Samen met onderwijsinnovator en docent omgangskunde op het Deltion Cornelis Kapitein is de streektaalconsulent van start gegaan met de voorbereiding op de doorontwikkeling van een lespakket streektaal binnen het mbo- onderwijs. Dit lespakket is gericht op 3 domeinen: zorg, burgerschap en Nederlands. In 2022 is het nieuwe lespakket doorontwikkeld en afgerond. In samenwerking met Dianne Abbink van het ECAL, Cornelis Kapitein van het Deltion college en onderwijs ontwerp bureau Komvoor uit Enschede. In het najaar was het nieuwe lespakket klaar en is door de streektaal specialist direct in gebruik genomen bij de diverse gastlessen op het Deltion, Landstede en ROC Twente.

De streektaalspecialist was ook betrokken bij de voorbereiding voor de aanvraag van een keuzedeel Nedersaksische taal en cultuur binnen het mbo-onderwijs. De aanvraag wordt begin 2023 gedaan door het Deltion college, Graafschap college en ROC Twente.

1.1.3 Nedersaksisch Rockt!

In 2021 is onze streektaalspecialist Albert Bartelds gestart met de podcast 'De Nedersaksen'. Hij maakte samen met zanger Hendrik Jan Bökkers een serie van acht afleveringen over de Nedersaksische taal, cultuur en geschiedenis. In de podcast luister je naar gesprekken met diverse cultuurdragers uit het Nedersaksische taalgebied. Deze podcast is tot stand gekomen met de steun van Hedon Productiehuis.

De podcast heeft in 2021 ongeveer 14.000 unieke luisteraars bereikt. Ook kwam 'ie binnen op plaats 168 in de Top 200 Toppodcasts van Nederland op Spotify. Naar aanleiding van dat succes hebben we, in samenspraak met Hedon, besloten om in 2022 te starten met een tweede seizoen.

In 2022 is met de 2^e serie en de start van de 3e serie het aantal unieke luisteraars uitgegroeid tot boven de 20.000 unieke luisteraars. Ook is in het najaar van 2022 besloten dat de Nedersaksen in het kader van het Hanzejaar 2023 een theatertour gaan doen langs enkele Hanzesteden. De voorbereidingen zijn begonnen en de première zal op 4 april zijn in Odeon te Zwolle. Ook opening van het Hanzejaar! Er wordt door de luisteraars heel sterk gereageerd op deze podcast. Er ontstaat ook een mooie serie afleveringen inmiddels. In allerlei varianten van het Nedersaksisch.

Het doel van de podcast is om mensen te stimuleren om bewust te worden van de uniekheid van de Nedersaksische cultuur en meer cultuur te bedrijven in de eigen streektaal. Daarom gaan we in 2023 ook starten met een Nedersaksisch Songwriters Camp, waarin Albert Bartelds en Hendrik Jan Bökkers makers gaan begeleiden in het produceren van Nedersaksische cultuuruitingen. De eerste vindt plaats op 19 april in Concordia te Enschede i.s.m. met Hedon productiehuis.

1.1.4 Streektaal cursussen voor volwassenen

De Overijssellacademie streeft ernaar om mensen op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met de Nedersaksische taal. Daarvoor ontwikkelen we (online-)cursussen over het Nedersaksisch. Voor de cursus zijn de dialecten opgedeeld in drie regio's: Twente, Salland en Noordwest-Overijssel. Voor elk van die regio's is op basis van bestaande grammatica's een grammatica gemaakt die als representatief kan gelden voor het gebied, en die de cursist als leer materiaal kan worden aangeboden. Deze grammatica verstrekt informatie over de vervoeging van werkwoorden, lidwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, persoonlijke voornaamwoorden en de verkleinwoorden van zelfstandige naamwoorden. De grammaticale overzichten zijn geïntegreerd in de cursus.

Naast een eenvoudige grammatica heeft de student ook behoefte aan een zakwoordenboek, bij voorkeur met een ingang Nederlands > dialect, zodat de student ook het dialect actief gaat beheersen (spreken, schrijven). Voor het Twents is dat er wel, voor het westen van de provincie zijn er alleen de woordenboeken van Kuinre en Kampen. Aangevuld met het materiaal uit het woordenboek van Deventer, door oud-Deventenaar Louis Voortman omgezet naar een versie Nederlands-Deventers is dit gecompileerd tot een zakwoordenboek West-Overijssels, voorlopig digitaal, dat in de toekomst met andere dialecten uitgebreid kan worden.

Voor West-Overijssel is inmiddels een cursus gemaakt bestaande uit tien lessen, waarin telkens een stukje dialect te horen is, waarbij een toelichting op het gehoorde wordt gegeven, en er wordt ingegaan op de bijzondere klanken van het dialect. Er is in elke les uitleg over de grammatica. De lessen zijn thematisch-cursorisch van aard: elk van de tien lessen behandelt een stukje Overijsselse cultuur. In 2023 zal het cursusboek (dat al verspreid is onder enkele proeflezers) op de site worden geplaatst; dan wordt ook een begin gemaakt met de opname van de bijbehorende filmpjes. Vervolgens zullen de cursussen met de andere dialecten van Overijssel worden uitgebreid.

In aansluiting op de cursus is gewerkt aan een boek, niet alleen voor cursisten, dat de geschiedenis van het Overijsselse dialect ontsluit.

1.1.5 Woordenboeken/woordenlijsten

De Overijssellacademie is in 2021 begonnen met het inventariseren van de bestaande woordenlijsten en woordenboeken over de streektalen in Overijssel. Deze willen we online plaatsen zodat deze toegankelijk worden voor de gebruiker van onze streektaal. De stand van zaken met betrekking tot het digitaliseren van de collectie Nedersaksische woordenlijsten is als volgt. In het verslagjaar is een inventarisatie gemaakt van bestanden die op de website zouden moeten komen. Er is gekeken of die

geschikt zijn voor digitalisering en of er aanpassingen nodig zijn (zo ja: welke) om ze op de website te kunnen plaatsen. Naast De Taal van Overijssel en het Woordenboek van de Overijsselse Dialecten (nu al te vinden op de website, zij het niet eenvoudig vindbaar) zou dat het Dialexicon van Goaitsen van der Vliet zijn, de grammatica van de Twentse dialecten, en een West-Overijsselse woordenlijst. Hiermee is de inventarisatie compleet. Daarna zijn we in gesprek gegaan met verschillende partijen. Er is overleg geweest met Goaitsen van der Vliet (Twentse Taalbank) en met Douwe Zeldenrust (Meertens Instituut). Uiteindelijk is gekozen voor het onderbrengen van de het Woordenboek van de Overijsselse Dialecten bij het Instituut voor de Nederlandse Taal, dat ook de andere dialectwoordenboeken beheert. De inhoud van het West-Overijssels Woordenboek (WOW, zie ook 1.1.4) is inmiddels gereed voor publicatie (op de eigen site).

1.1.6 Nedersaksisch in het primair onderwijs: De Wiesneus

De Wiesneus is het streektaaltijdschrift voor basisscholen in het Nedersaksisch taalgebied. Het tijdschrift wordt één keer per jaar uitgereikt: in de streektaalmaand maart. In 2022 is het blad Wiesneus aangevraagd door ruim 160 scholen in heel Overijssel. Het thema van 2022 was 'Dromen'.

Docenten ontvangen de Wiesneus in combinatie met een lesbrief en wat extra lesmateriaal. Normaliter komen grootouders op basisscholen langs op uit de Wiesneus voor te lezen. Dit jaar was dat helaas niet mogelijk, vanwege de coronamaatregelen. Daarom is de gehele Wiesneus voor het eerst ingesproken door de grootouders en als audiodocument aangeleverd aan de basisscholen. Ook de liedjes die je in de Wiesneus vindt, zijn ingezongen. Al dit materiaal was online te vinden voor de docenten.

In de Wiesneus staan verschillende wedstrijden waarmee kinderen een prijs kunnen winnen. Er staat een puzzel, een woordzoeker en een kleurplaat in het tijdschrift. De winnaars van de wedstrijden, werden verblijd met een tablet. De prijs voor de kleurplaat is gegaan naar een leerling van de basisschool de Driesprong in Hoge Hexel. De winnaar van de woordzoeker kwam van een basisschool in Hardenberg en de winnaar van de diagrampuzzel kwam van de openbare basisschool de Regenboog te Slagharen.

1.1.7 Twentse activiteiten

Ondanks dat medio 2022 vanuit de Overijsselacademie afscheid is genomen van het concept Twentehoes zijn er wel activiteiten georganiseerd vanuit de Overijsselacademie voor Twente op het gebied van taal, waaronder:

Klankkast Marie

Hoogleraar Taal-cultuur in Limburg Leonie Cornips & cultureel antropologe Jolien Makkinga onderzochten hoe het spreken van dialect van invloed kan zijn op je gevoelens van welzijn in een verpleeghuis.

Jolien Makkinga sprak voor dit onderzoek met de bewoners in een verpleeghuis. Kan het spreken van eigen taal, je gevoel van autonomie beïnvloeden? De Overijsselacademie heeft in samenwerking met Stichting Audio een speciale kamer ingericht in een aantal verpleeghuizen in Twente. De bewoners wandelen daar je letterlijk in een Overijsselse klankkast. Wie er de deuren van een kast opent, hoort *Marie*. Meestal in haar eigen taal en soms in die andere; het Nederlands. Omdat je in een verzorgingstehuis nu eenmaal met iedereen moet 'huizen'. Voor bewoners geeft het een gevoel van herkenning en geborgenheid.

Ook heeft de Overijsselacademie met advies en ondersteuning bijgedragen aan de inhoud op het gebied van streektaal tijdens het Theaterfestival Groond en de Twentse Museumnacht. Hier konden

bezoekers genieten van de Twentse streektaal. Ook was de Overijsselacademie in 2022 elke donderdag aanwezig in de live uitzending bij 1Twente met het Twents Kwartearken. In dit kwartiertje komen elke week 3 nieuwe Twentse woorden voorbij in de vorm van een taalquiz. Een spin-off van dit programma was een pilot met interactieve placemats over de Twentse taal en geschiedenis voor verzorgingstehuizen. Met een QR-code kunnen bewoners het Twentse Kwartearken opnieuw beluisteren. Dit placemat heeft voor gespreksstof en verbinding gezorgd.

Tot slot hoor je de Overijsselacademie regelmatig bij RTV Oost voorbijkomen. Eens in de drie weken is er quiz item over de Nedersaksische taal op Radio Oost in het programma 'Goedemorgen Overijssel' met Bert van Losser.

1.1.8 Provinciale staten in het Nedersaksisch en de Streektaalmaand

Tijdens de streektaalmaand was er vanuit de media veel aandacht voor het Nedersaksisch. Dat resulteerde onder andere medewerking aan diverse programma's van o.a. RTV Oost en Twente1 en diverse lokale media. Daarnaast was deze streektaalmaand ook aanleiding voor meerde gastlessen binnen het mbo en diverse lezingen in de provincie.

1.1.9 Nedersaksisch.com

Nedersaksisch.com is een online platform, gemaakt door de streektaalorganisaties van Overijssel (Overijsselacademie), Drenthe (Huis van de Taol), Groningen (Centrum Groninger Taal en Cultuur), Friesland (Stichting Stellingwerper Schrieversronte) en Gelderland (Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers). De bedoeling is dat alle initiatieven rondom de versterking van de Nedersaksische taal door alle provinciale streektaalorganisaties op dit platform worden verzameld. Met de website willen laten zien wat de Nedersaksische cultuur met onze samenleving heeft gedaan en nog steeds doet en hoe het Nedersaksisch leeft en verbindt.

1.2 Jaarverslag activiteiten streekgeschiedenis

1.2.1 Erfgoedplatform Overijssel

De Overijsselacademie heeft zich tot doel gesteld om in de programmaperiode 2021-2024 ondersteuning aan (kleine) erfgoedinstellingen in de provincie nadrukkelijker vorm te geven en te bestendigen in samenwerking met diverse partners. Daartoe is in oktober 2021 een eerste concrete stap gezet door de lancering van het 'Erfgoedplatform Overijssel'. Partners die zich hebben aangesloten bij dit initiatief van de Overijsselacademie en Collectie Overijssel zijn de MuseumFabriek, Het Oversticht, het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN) en Landschap Overijssel.

Het Erfgoedplatform Overijssel draagt bij aan deskundigheidsbevordering door het aanbieden van een (online) kennisbank op het gebied van drie thema's: bedrijfsvoering, publiek en collectie. Daarnaast worden er relevante cursussen en bijeenkomsten op het gebied van erfgoed gedeeld via de agenda. Ook vervult het platform een adviesfunctie. De adviezen worden verstrekt door de aangesloten (digitaal)erfgoed coach en er vindt een doorverwijzing plaats naar de partnerorganisaties. Het platform biedt verder het laatste nieuws over het Overijsselse erfgoedveld en enkele inspirerende verhalen van erfgoedvrijwilligers in de provincie. Eind 2021 is het platform bovendien aangesloten bij het landelijke initiatief erfgoedvrijwilliger.nl, waardoor Overijsselse erfgoedorganisaties met ingang van 2022 kosteloos vacatures voor erfgoedvrijwilligers kunnen plaatsen op dit landelijke platform.

Het Erfgoedplatform wil in een volgende fase nog meer een loketfunctie gaan vervullen voor cursussen/workshops op het gebied van deskundigheidsbevordering van erfgoedvrijwilligers, de adviesfunctie verder uitbreiden en verduurzamen en onderzoeken of het mogelijk is om de samenwerking met het verhalenplatform MijnStadMijnDorp te intensiveren.

1.2.2 Herdenking Rampjaar 1672: Bommen Berend in Overijssel

In 2022 was het 350 jaar geleden dat het zogeheten Rampjaar plaatsvond. Frankrijk, Engeland en de bisschop van Münster vielen in 1672 de Nederlandse Republiek binnen. Het volk was redeloos, de regering radeloos en het land reddeloos. Overijssel had vooral te maken met brandschattingen en plunderingen van de Münsterse bisschop Bernhard van Galen, nadat hij in 1665-1666 ook al de provincie was binnengevallen.

Landelijk was er veel aandacht voor de herdenking van het Rampjaar. De Overijsselacademie stelde zich tot doel om in Overijssel vooral aandacht te genereren voor lokale en vaak onbekende verhalen rond de bezetting door Bommen Berend. Dit is boven verwachting gelukt. Op een door ons georganiseerd Rampjaarfestival op 3 juni 2022 op havezate Breckelenkamp in Twente kwamen zo'n honderd bezoekers af, die daarmee de aftrap bijwoonden van de Overijsselse activiteiten in het kader van de Rampjaarherdenking. Zo lanceerden we de podcastserie Bommen Berend in Overijssel, die met meer dan 6.100 unieke luisteraars en ruim 32.000 downloads tot op heden nog uitstekend beluisterd wordt. Historici Martin van der Linde en Luc Panhuysen vertelden op 23 oktober 2022 in het programma OVT Radio op NPO Radio 1 over het Rampjaar in Overijssel, en Martin van der Linde vertelde eveneens het Overijsselse verhaal in aflevering 5 van de landelijke televisieserie 'Rampjaar 1672' van de NTR. Voor de speciale themasite bommenberendinoverijssel.nl zijn 22 inhoudelijke verhalen geschreven over het Rampjaar in Overijssel. Tussen juni en december 2022 hebben 28 mede door ons gestimuleerde en ondersteunde evenementen rondom het Rampjaar plaatsgevonden, die eveneens gebundeld waren op onze themasite. Op veel van deze evenementen was de door ons i.s.m. met Buro Beeldbouw uit Enschede ontwikkelde mobiele escaperoom 'Beat Bommen Berend' aanwezig, die veel bezoekers, zowel jong als oud, heeft getrokken.

Bij dit alles was de Overijsselaacademie aangesloten bij het landelijke Platform Rampjaarherdenking en bij het Noordelijk Rampjaar Overleg. Dit droeg bij aan een goede afstemming van de activiteiten in de diverse provincies en een groter publieksbereik door de gezamenlijke marketing- en communicatiestrategie.

1.2.3 Sporen van het slavernijverleden

De geschiedenis van kolonialisme en slavernij staat de laatste jaren veel in de aandacht. Toch is er over de betrokkenheid van Overijssel en de Overijsselaars bij dit verleden nog weinig bekend. Terwijl er in de provincie wel degelijk sporen van het slavernijverleden zijn. Denk aan Overijsselse plantage-eigenaren, bewindhebbers van de VOC en WIC, de aanwezigheid van zwarte bedienden of vooraanstaande Overijsselaars die zich uitspraken tegen de slavenhandel en het systeem van slavernij. In het onderzoek naar sporen van het slavernijverleden in Overijssel laat de IJsselacademie zien dat het slavernijverleden zich niet alleen overzee of in het westen van ons land afspeelde, maar dat het ook deel is van onze Overijsselse geschiedenis.

In 2021 is een verdere verdieping van het onderzoek mogelijk gemaakt door succesvolle subsidieaanvragen te doen bij het Mondriaanfonds (35.000 euro) en het Fonds voor Cultuurparticipatie (57.500 euro). De bijdrage van het Mondriaanfonds werd gebruikt om het onderzoek verder te kunnen verdiepen; de bijdrage van het Fonds voor Cultuurparticipatie is bestemd voor de ontwikkeling van een educatieprogramma over Overijssel en slavernij voor de hogere groepen van de basisschool. Zowel het onderzoek als de ontwikkeling van het educatieprogramma is in januari 2022 van start gegaan met een speciaal kick-off evenement dat via een livestream te volgen was (<https://www.ijselacademie.nl/kick-off/>). Daarna is met hulp van collega-historici en vrijwilligers een begin gemaakt met het archiefonderzoek en interviews met nazaten van tot slaaf gemaakten. De resultaten hiervan worden gepresenteerd in het boek 'Overijssel en slavernij' dat op 28 juni 2023 bij uitgeverij WBOOKS zal verschijnen. Ter aanvulling hierop zullen de mogelijkheden worden verkend om aan te sluiten bij andere initiatieven m.b.t het slavernijverleden in de provincie en waar mogelijk de dialoog in de provincie op basis van dit onderzoek te bevorderen. Voor het educatieprogramma is de themasite www.overijsseloverzee.nl ontwikkeld, die in 2023 verder zal worden uitgebouwd.

1.2.4 Nieuwe panelen langs fietsrouten netwerk Twente

Met het project Twentse fietsverhalen maken we fietsers bewust van het verleden van 607 verschillende plekken in deze regio. De Overijsselaacademie werkt hierin samen met Routenetwerken Twente, de stichting Stad en Regio en de lokale historische verenigingen. De verhalen zijn bestemd voor de 607 panelen bij de fietsknooppunten. Ze zijn vertaald in het Twents (door Herman Finkers), Duits en Engels. De Twentse vertaling staat prominent bovenaan op het bord, waarmee we de positie van de streektaal versterken. De verhalen gaan over een historische gebeurtenissen die zich bij het knooppunt hebben afgespeeld.

Op maandag 21 maart 2022 hebben we het laatste fietsverhaal van het deelproject Zuidwest Twente onthuld in het dorpscentrum van Boekelo. Het verhaal gaat over de Twentse jodelkoningin Olga Lowina, die dicht bij het bord geboren is. Met de onthulling (door Herman Finkers en collega vertaler Martin ter Denge) werd dit deelproject afgerond. Op 17 oktober 2022 hebben we het startsein gegeven voor het tweede deelproject: Noordoost-Twente. Eigenaar Matthijs Wanrooij van Huis te Breckelenkamp onthulde het bord over de vorige bewoner van het huis Gerard Adolph Bentinck en Bommen Berend in het Rampjaar 1672. Het bord staat 300 meter naast het huis.

In de loop van 2023 zullen in totaal 275 fietsknooppunten in Twente (bijna de helft van het totaal) zijn voorzien van een verhaal. In het verlengde hiervan verschijnen ook twee verhalenbundels. RTV

Oost besteedt maandelijks aandacht aan twee nieuwe fietsverhalen uit het project. Er zijn ook al verkennende gesprekken gevoerd over het vervolg, zodat binnen enkele jaren op alle Twentse fietsborden een historisch verhaal te vinden is.

1.2.5 Herdenking Twentse textielindustrie

Acht Twentse musea hebben in 2021 een textielfestival georganiseerd om het Twentse textiel-DNA voor een breed publiek zichtbaar te maken. Onderdeel van het festival waren zes zogeheten Textielcafés in Borne, Rijssen, Almelo, Oldenzaal, Hengelo en Enschede, georganiseerd door de Overijsselacademie. Deze bijeenkomsten waren bedoeld om verhalen uit de textiel te delen met en op te halen bij de generatie die in of rond de textielindustrie werkzaam is geweest. We nodigden telkens interessante gasten uit, die de historicus van Overijsselacademie interviewde.

De eerste drie Textielcafés zijn in oktober en november 2021 goed bezocht door ongeveer honderd mensen en hebben veel interessante (soms nieuwe) verhalen opgeleverd. Ook was er veel aandacht hierover in de media. De andere drie Textielcafés moesten vanwege de coronabeperkingen worden uitgesteld naar het voorjaar van 2022. Ook hier kwamen honderd geïnteresseerden op af. Aan de hand van de opbrengsten zullen interviewkandidaten worden geselecteerd voor geluidsopnames. De Museumfabriek in Enschede wil deze opnames van textielgetuigen opnemen in haar collectie, zodat hun verhalen voor een groot publiek beschikbaar komen.

1.2.6 Overige historische projecten

De historische projecten waar onze collega's aan werken, zijn voor een groot deel aangekondigd in het provinciaal programma 2021-2024. Naast dit provinciale programma werkten we in 2022 aan drie andere projecten:

Roof en rechtsherstel van Joods (on)roerend goed Steenwijkerland

De Overijsselacademie heeft in juni 2021 een vooronderzoek uitgevoerd om na te gaan hoe onderzoek gedaan kan worden naar de roof en het rechtsherstel van Joods (on)roerend goed in de rechtsvoorgangers van de gemeente Steenwijkerland tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Dit vooronderzoek resulteerde in een opdracht van de gemeente Steenwijkerland om het vervolgonderzoek daadwerkelijk uit te voeren vanaf 1 oktober 2021. In het onderzoek werd nagegaan welke rol de gemeente heeft gespeeld in de roof en het rechtsherstel, waarbij ook gekeken werd of er na de oorlog onbillijke achterstallige vorderingen hebben plaatsgevonden m.b.t. gemeentelijke belastingen en de inning van erfpacht. Het onderzoek paste binnen een bredere landelijke beweging waarbij gemeenten hun rol in de omgang met Joods (on)roerend goed laten onderzoeken, mede naar aanleiding van tv-uitzendingen van het onderzoeksprogramma KRO Pointer. Het onderzoek was in december 2022 afgerond en wordt in de gemeenteraadsvergadering van de gemeente Steenwijkerland van dinsdag 14 februari 2023 gepresenteerd.

Riet uit de regio

Een steuntje in de rug om historische boerderijen en bijgebouwen voor de toekomst te behouden en tegelijkertijd het gebruik van Nederlands riet uit de Weerribben-Wieden stimuleren. Met die insteek sloegen de stichting Ijsselacademie, Monumentenwacht, de Overijsselse boerderijstichtingen en de rietelersverenigingen in de Kop de handen ineen in het project Riet uit de regio. Met een maximale bijdrage van 100.000 euro uit Het verhaal van Overijssel van de provincie Overijssel is er een subsidieregeling in het leven geroepen voor boerderijeigenaren die hun dak wilden bedekken met Weerribben-Wiedenriet, waarvan door ruim 40 boerderijeigenaren gebruik is gemaakt. Om de

herkomst van het riet optimaal te ervaren, zouden in 2021 eveneens verschillende excursies naar de rietlanden georganiseerd worden. Ook was het de bedoeling dat vanaf voorjaar 2021 in een rondreizend locatieprogramma het achterliggende verhaal van de rietwinning werd verteld. Als gevolg van de coronamaatregelen werden deze excursies en thema-avonden uitgesteld tot 2022. In maart 2022 hebben vijf excursies plaatsgevonden met ca. 80 deelnemers in totaal uit de hele provincie die een dag met een rietsnijder op pad gingen om de rietteelt zelf te ervaren. In de zomer van 2022 hebben twee thema-avonden plaatsgevonden over de rietteelt, ism stichting IJsselhoeven en stichting Maarkels Landschap. Deze avonden trokken gemiddeld zo'n 40 bezoekers. Vanwege diverse redenen is het niet gelukt om de bedoelde vijf avonden te organiseren. Om er toch voor te zorgen dat het verhaal van de rietteelt zal worden verteld en bewaard zal blijven, is in 2022 gestart met de voorbereiding van een mini-documentaire over de rietteelt, die in 2023 op RTV Oost zal worden uitgezonden.

Duurzame ambachten

De gemeente Steenwijkerland werkt aan de versterking van de oude ambachten in de Kop van Overijssel (riettelers, beroepsvissers en punterbouwers). In een onderzoek van LTO Noord (maart 2018) naar deze sectoren zijn aanbevelingen gedaan, die werden omgezet in een actieprogramma. Hiervoor werd een regieteam samengesteld die in 2020-2021 de uitwerking van concrete plannen onderzoekt en formuleert. Naast vertegenwoordigers van de gemeente Steenwijkerland en het platform Duurzame Ambachtelijke Ondernemers, was de Overijsselacademie gevraagd om in dit regieteam plaats te nemen. De OIJA heeft ruime ervaring met projecten die de meerwaarde vertalen van de cultuurhistorie voor de regionale economie, toerisme en de identiteit van gebied en landschap. Van de nader uit te werken aanbevelingen in het LTO- onderzoek, was onze expertise en inzet in 2021 vooral gericht op de totstandkoming van een onderwijsprogramma voor de groepen 3 en 4 van de basisschool over de rietcultuur, ism met educatief ontwerp bureau Komvoor. Onderdeel van dit programma is een excursie van de schoolklassen naar de rietlanden, die in het voorjaar van 2022 werd aangeboden. Hier hebben 22 basisscholen in de Kop van Overijssel aan deelgenomen. In 2023 zal dit excursieprogramma opnieuw plaatsvinden.

Overijssel Toen & Nu. Historisch Tijdschrift

Na twaalf jaargangen MijnStadMijnDorp Historisch Tijdschrift was het tijd voor een nieuwe naam en cover voor het historisch tijdschrift van Overijssel. Vanaf 2022 ging het magazine verder onder de naam Overijssel Toen en Nu, Historisch Tijdschrift, die verscheen met een nieuwe, frisse cover. De Overijsselacademie voerde de regie over deze transitie, en maakte tot en met de zomer van 2022 deel uit van de redactie. Na het vertrek van historica Martine van der Veer uit de organisatie, is haar plek in de redactie (nog) niet opnieuw ingevuld. Collectie Overijssel is eigenaar van het tijdschrift en bekijkt momenteel hoe dit past binnen de toekomststrategie van het cultuurhistorische platform MijnStadMijnDorp.